

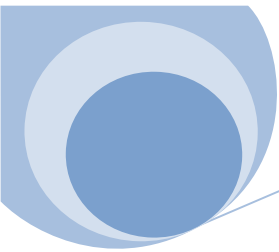


# Kalakonservide ja -preserve tootmine ja tarbimine

*Projekt: Räime- ja kilutoodete arenguvõimaluste uuring*

*Teostaja: Toidu- ja Fermentatsioonitehnoloogia  
Arenduskeskus*

*Aprill 2008*



**Sisukord:**

*Sissejuhatus ..... 1*  
*1.Kalakonservide ja –preservide tarbimine erinevates piirkondades ..... 2*  
*2.Kalakonservide ja –preservide tootmine erinevates piirkondades..... 3*  
*Kokkuvõte: ..... 11*

**Sissejuhatus**

Töö on teostatud EV Põllumajandusministeeriumi Kalamajandusosakonna tellimusel ajavahemikul jaanuar–märts 2008.a.

Töö eesmärgiks on anda ülevaade kalakonservide ja –preservide tootmisest ja tarbimisest erinevates maailmaosades.

Töö andmed on kogutud FAO (Food and Agriculture Organization) andmebaasidest.

Kalakonservide ja –preservide tootmise ja tarbimise koguste monitooring on oluline projekti „Räime- ja kilutoodete arenguvõimaluste uuringu” seisukohalt eelkõige sellepärast, et paika panna ”konserv” tüüpi toodete populaarsus. Analüüsi käigus otsitakse vastuseid küsimustele:

- 1) Millistes maailmaosades toodetakse ja tarbitakse kalakonserve ja –preserve kõige rohkem?
- 2) Kuidas on muutunud üleüldine konservtoodete tootmine ja tarbimine?
- 3) Milline on räime- ja kilutoodete potentsiaal sisenemaks erinevatele turgudele?

Maailmaosadest on analüüsiks valitud: Euroopa, Aasia, Põhja-Ameerika, Lõuna-Ameerika, Aafrika ja Okeania.

Okeania andmed on illustratiivse väärtusega, sest praktilises aspektis on sealne tarbijaskond liiga oma traditsioonides kinni ning samuti asub Okeania Eestist suhteliselt kaugel nii, et toote transpordikulud muudaksid Eestist eksporditud tooted hinna poolest konkurentsivõimetuks.

Andmed on toodud aastate koohta 1999-2003, sest uuemad andmed on hetkel alles töötlemisel.

Tabelites ja graafikutes on esitatud andmed:

- 1) Kalakonservide ja –preservide tarbimine tonnides aastas
- 2) Kalakonservide ja –preservide tootmine tootegrupiti tonnides aastas

1. Kalakonservide ja –preservide tarbimine erinevates piirkondades

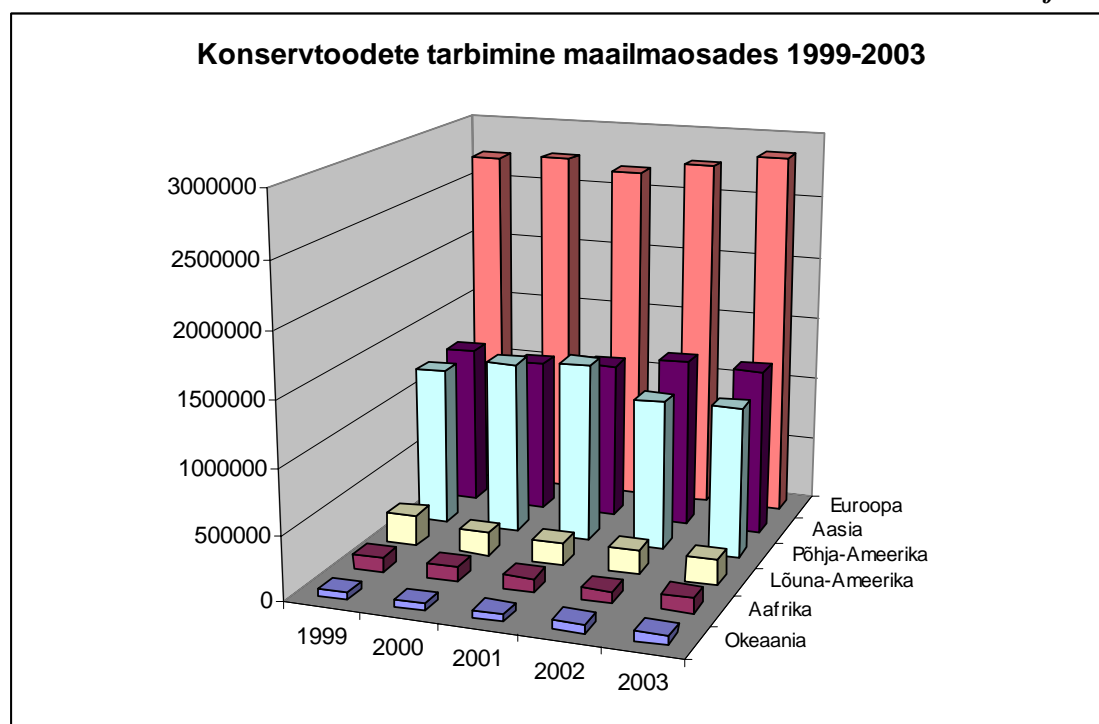
Kalakonservide ja –preservide tarbimine erinevates maailmaosades aasta kohta tonnides on ära toodud Tabelis 1 ja Graafikul 1.

Tabel 1

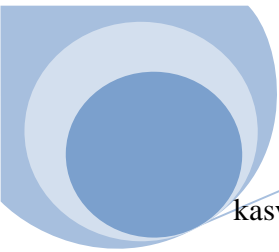
Maailmaosa:	Kalakonservide tarbimine maailmaosades tonnides				
	1999	2000	2001	2002	2003
Okeaania	55602	54996	53221	66891	68358
Aafrika	111762	122093	105363	86269	120357
Lõuna-Ameerika	244649	177659	174028	192406	194291
Põhja-Ameerika	1235720	1345329	1392574	1163643	1171216
Aasia	1244499	1197218	1232050	1320686	1300843
Euroopa	2724201	2746822	2675103	2759414	2855863

<http://faostat.fao.org/site/505/default.aspx>

Graafik 1



Kalakonserve ja –preserve tarbitakse kõige rohkem Euroopas, umbes 2,8 miljonit tonni konservi aastas. Pea kaks korda vähem kui Euroopas tarbitakse kalakonserve Aasias ja Põhja-Ameerikas. Lõuna-Ameerikas tarvitatakse toiduks kalakonserve ca 200 tuhat tonni aastas, Aafrikas natuke üle 100 tuhande ja Okeaanias vaid 60 tuhat tonni kalakonserve aastas. Vaadeldaval perioodil on Euroopas kalakonservide ja –preservide tarbimine



## *Kalakonservide ja preservide tootmine ja tarbimine*

kasvanud 4,6 %. Aasias on konservide tarbimine kasvanud Euroopaga samas tempos, kus aastast 1999. kuni aastani 2003. lisandus kalakonservide tarbimine 4,3 %. Põhja-Ameerika kalakonservide tarbimine on analüüsitavatel aastatel tõusnud üles ja alla, kuid võrreldes 1999. aastal tarbitud kogust 2003. aastal tarbitud kogusega, on toimunud 5,2 %-line langus. Lõuna-Ameerika, Aafrika ja Okeania on, võrreldes teiste piirkondadega, väga tagasihoidlikud kalakonservide ja –preservide tarbijad. Kalakonservide tarbimine ülemaailmselt jälgib sarnast trendi, suurenedes ja vähenedes paari kuni viie protsendi võrra.

### ***2.Kalakonservide ja –preservide tootmine erinevates piirkondades***

Kalakonservide ja –preservide tootmine erinevates maailmaosades aasta kohta tonnides on ära toodud *Tabelis 2 ja Graafikutel 2,3,4,5 ja 6.*

Tabelis 2 on ära toodud kõik mereandidest valmistatavad konservid, et anda üldpilt konservtoodete populaarsusest. Sellepärast on peetud vajalikuks ära märkida ka tootegrupp „Krabiliha konservid ja preservid” mille all on arvesse võetud kõik koorikloomadest valmistatavad konservtooted.

*Kalakonservide ja preservide tootmine ja tarbimine*

*Tabel 2*

Maailmaosa		Toode	1999	2000	2001	2002	2003
Aafrika	Tootmine	Anšoovise konservid ja preservid	4 960	8 798	10 947	12 314	7 640
		Krabiliha konservid ja preservid	420	440	350	390	430
		Heeringa konservid ja preservid	0	0	0	1	2
		Makrelli konservid ja preservid	5 299	4 504	3 530	4 776	5 561
		Teised kalaliigid konservid ja preservid	1 259	1 090	1 743	706	903
		Sardiini, sardinella, räime ja kilu konservid ja preservid	82 937	76 635	126 271	105 847	119 399
		Tuunikala konservid ja preservid	131 619	153 585	149 373	157 774	164 779
		Kogu Aafrika tootmine	226 494	245 052	292 214	281 808	298 714

Ameerika	Tootmine	Anšoovise konservid ja preservid	1 193	1 044	1 313	1 791	2 574
		Krabiliha konservid ja preservid	5 795	6 272	6 804	5 760	5 923
		Heeringa konservid ja preservid	17 909	15 551	16 137	14 464	14 468
		Makrelli konservid ja preservid	18 496	15 203	19 076	16 525	21 711
		Teised kalaliigid konservid ja preservid	163 585	155 812	122 806	125 449	145 074
		Kalakonservid ja preservid, va. terved kalad ja kalatükid	7 891	6 298	7 012	7 112	7 695
		Lõhe konservid ja preservid	79 129	84 892	117 534	89 736	96 447
		Sardiini, sardinella, räime ja kilu konservid ja preservid	241 780	190 003	172 720	185 408	156 322
		Tuunikala konservid ja preservid	417 828	472 985	444 007	440 850	370 459
		Kogu Ameerika tootmine	953 606	948 060	907 409	887 095	820 673

*Kalakonservide ja preservide tootmine ja tarbimine*

Aasia	Tootmine	Anšoovise konservid ja preservid	160	50	32	73	68
		Krabiliha konservid ja preservid	17 699	20 891	21 559	28 738	29 494
		Heeringa konservid ja preservid	60 089	53 089	49 455	51 797	45 153
		Makrelli konservid ja preservid	624 688	681 779	625 074	621 921	646 934
		Teised kalaliigid konservid ja preservid	1 893 329	1 837 651	1 853 114	1 789 077	1 837 631
		Lõhe konservid ja preservid	6 235	6 976	9 819	11 905	12 607
		Sardiini, sardinella, räime ja kilu konservid ja preservid	50 412	56 517	69 634	55 353	46 363
		Tuunikala konservid ja preservid	385 933	418 691	433 274	424 815	468 350
		Kogu Aasia tootmine	3 038 545	3 075 644	3 061 961	2 983 679	3 086 600

Euroopa	Tootmine	Anšoovise konservid ja preservid	18 325	19 395	18 560	19 914	21 503
		Krabiliha konservid ja preservid	338	641	1 440	851	87
		Heeringa konservid ja preservid	269 601	254 813	238 955	258 248	246 673
		Makrelli konservid ja preservid	73 566	67 806	65 678	73 179	59 321
		Teised kalaliigid konservid ja preservid	256 758	235 398	250 354	302 961	292 720
		Kalakonservid ja preservid, va. terved kalad ja kalatükid	215 985	219 998	232 591	235 652	305 378
		Lõhe konservid ja preservid	29 715	22 250	20 938	19 751	20 492
		Sardiini, sardinella, räime ja kilu konservid ja preservid	211 818	205 209	178 004	161 634	180 058
		Tuunikala konservid ja preservid	300 930	335 811	344 759	346 429	363 530
		Kogu Euroopa tootmine	1 377 036	1 361 321	1 351 279	1 418 619	1 489 762

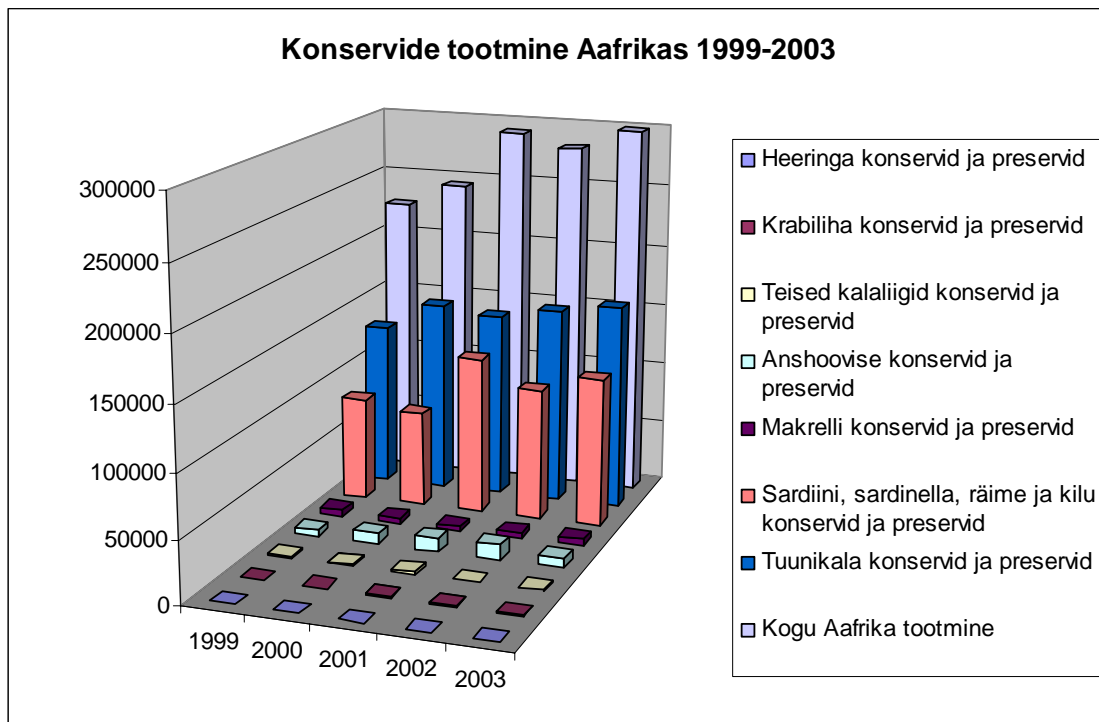
## Kalakonservide ja preservide tootmine ja tarbimine

Okeaania	Tootmine	Makrelli konservid ja preservid	819	95	138	146	301
		Teised kalaliigid konservid ja preservid	118	276	119	107	33
		Kalakonservid ja preservid, va. terved kalad ja kalatükid	5 577	5 548	6 551	6 857	7 221
		Lõhe konservid ja preservid	24	0	0	1	0
		Sardiini, sardinella, räime ja kilu konservid ja preservid	4	14	20	0	3
		Tuunikala konservid ja preservid	14 210	8 107	12 648	10 997	7 621
		Kogu Okeaania tootmine	20 752	14 040	19 476	18 108	15 179

Kogu maailma tootmine kokku	5 616 433	5 644 117	5 632 339	5 589 309	5 710 928
-----------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

<http://faostat.fao.org/site/505/default.aspx>

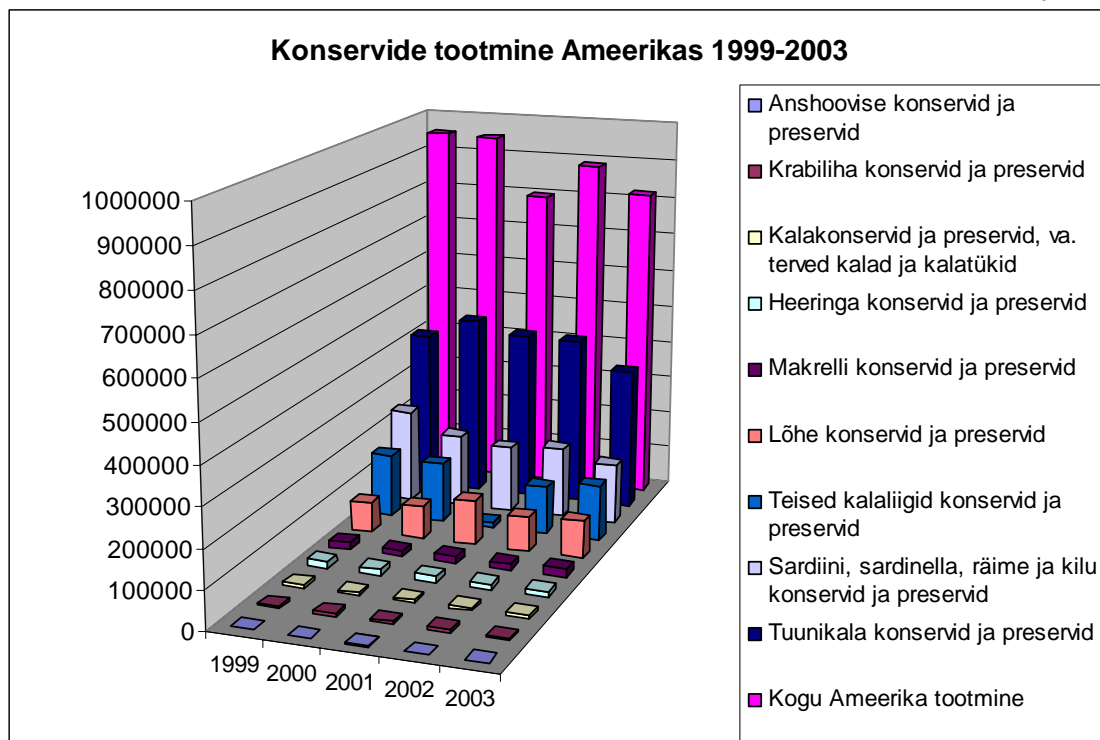
**Graafik 2**



Aafrikas toodetakse rohkem konserve kui selles piirkonnas ise tarbitakse. Kõige suurema osa kalakonservidest ja –preservidest moodustavad tooted mis on tehtud tuunikaladest. Teisel kohal on konservitooted sardiinist, sardinellast ja räime ja kilu analoogidest. Kolmandana on eraldi

välja toodud anšoovisest valmistatud kalakonservid ja preservid. Kalakonservide ja –preservide tootmine on, väikeste kõikumistega, tõusnud vaadeldava perioodi jooksul 24,1 %. Positiivne on toodangumahtude tõus ja asjaolu, et kasutatakse kalaliike mis sarnanevad räimele ja kilule. Küll aga on vaja arvestada madalama elatustasemega, poliitiliselt ebastabiilse keskkonnaga ning suhteliselt suurte toodangumahtudega, mis muudab impordi hetkel vähe efektiivseks.

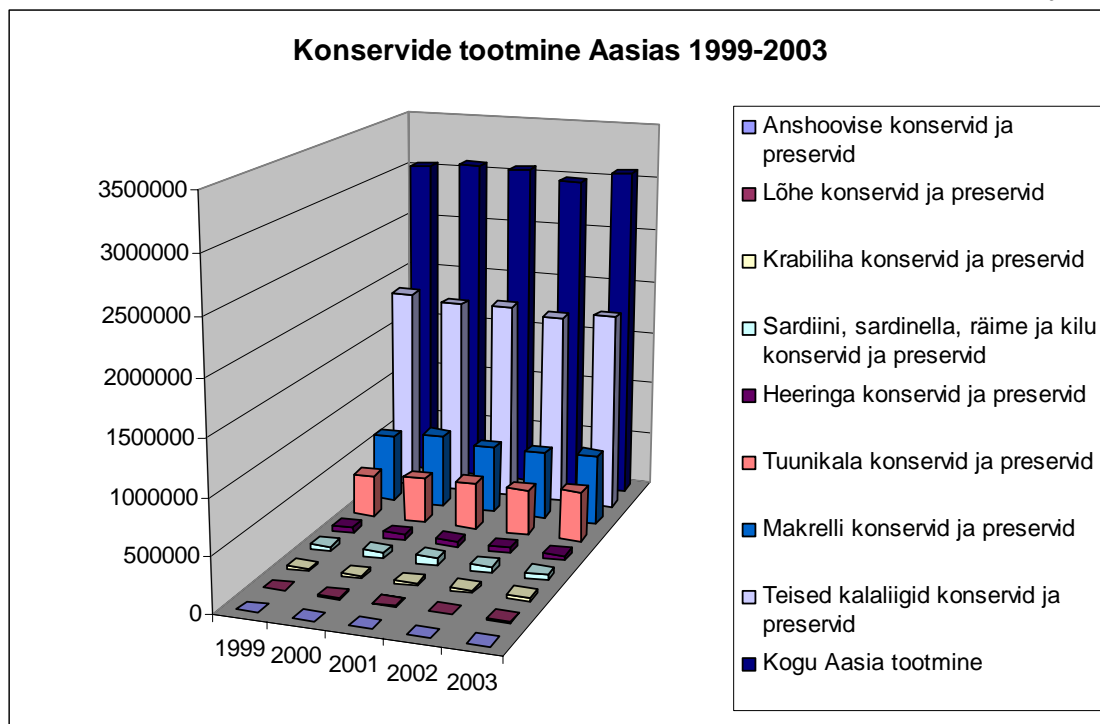
Graafik 3



Ameerika andmetesse on kokku võetud nii Põhja-ameerika kui ka Lõuna-Ameerika kalakonservide ja –preservide tootmine. Ameerikas tarbitakse rohkem konserve kui ise toodetakse. Samuti nagu Aafrikas, toodetakse kõige rohkem tooteid tuunikaladest, mis moodustavad ca 45 % kogu konserveeritud kalatoodete toodangust. 19 % kogu toodetud kalakonservidest valmistatakse sardiinidest, sardinelladest ning räime ja kilu analoogidest. Koguseliselt kolmandal kohal tarbitakse tooteid alajaotusest „Teised kalaliigid, konservid ja preservid”. Ameerika kalakonservide ja –preservide tootmine näitab langustrendi, olles vähenenud 1999.aastast 2003.aastani 14 %. Ameerika turg on harjunud konservtoodete tarbimisega ning näitab jätkuvat kasvu. Ameeriklased on konservatiivse maitsega ning valdavalt eelistavad juba tuntud ja proovitud kalaliike. Samas on Ameerika tarbijad erineva kultuurilise taustaga ning suur osa nendest on harjunud ka räime ja kilu analoogidest valmistatud toodetega.

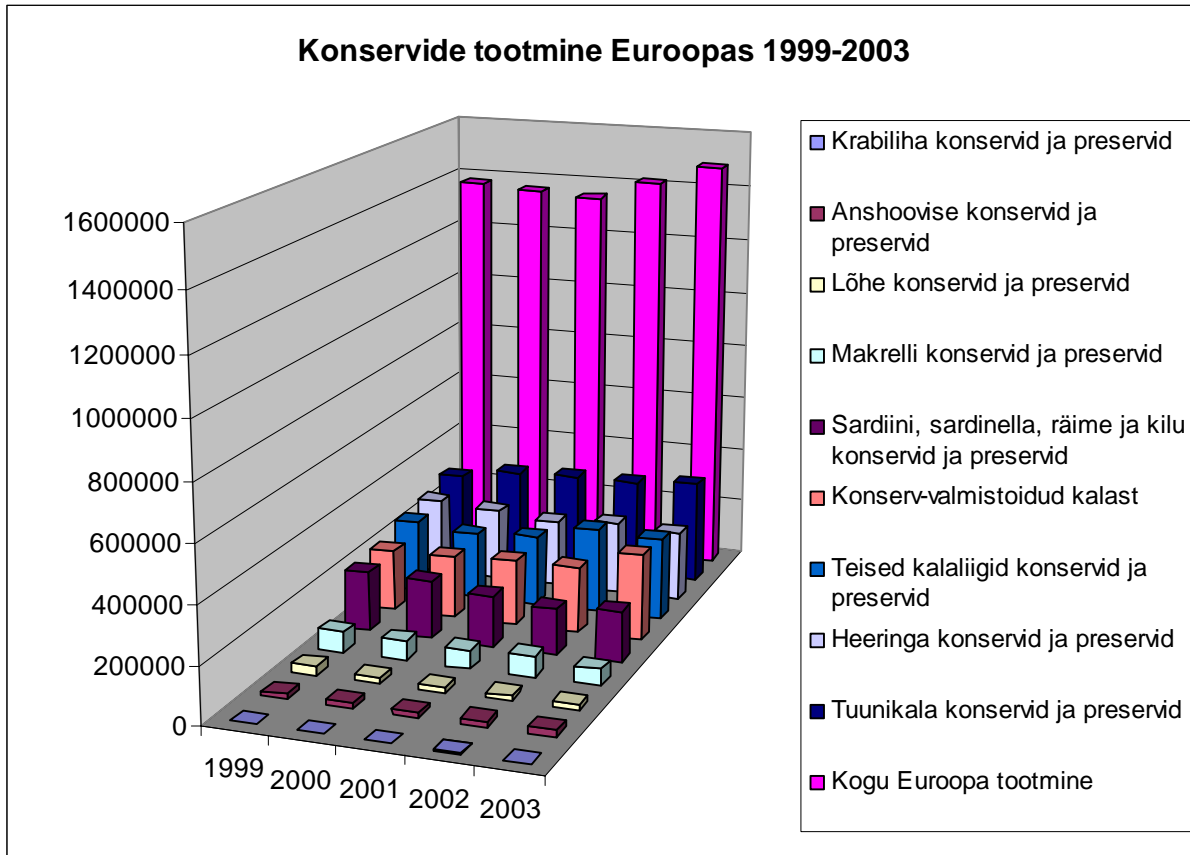
Ameerika turule sisenemine nõuab toodetelt stabiilset kvaliteeti, pika vahemaa tõttu ka suhteliselt pikka säilivusaega ning väga suuri tootmismahutusi. Kaks esimest kriteeriumit välistavad Eesti tootjate suurusel väiketootjatel masskaubandusse sisenemise. Ometigi on see suurepäraseks sihtturuks niššitoodetele, mis küll nõuab suuremat rahalist panust turule sisenemiseks ja toote turunduseks, kuid on usaldusväärne ja püsiv turg.

*Graafik 4*



Aasias toodetakse ligi kolm korda rohkem kalakonserve ja -preserve kui tarbitakse. Kõige suurema osa, ligi 60 %, toodetud konservidest moodustab alajaotus „Teised kalaliigid konservid ja preservid”. Teisel ja kolmandal positsioonil on makrellilistest ja tuunikaladest valmistatud konservid, moodustades kogu kalakonservi toodangust vastavalt 21 % ja 15 %. Aasia kalakonservide tootmine on püsinud vaadeldaval perioodil stabiilsena. Aasia turule sisenemine uute kalatoodetega on keeruline ja majanduslikult ebaefektiivne kohalike tarbimisharjumuste, elatustaseme ja odava tööjõu tõttu.

Graafik 5

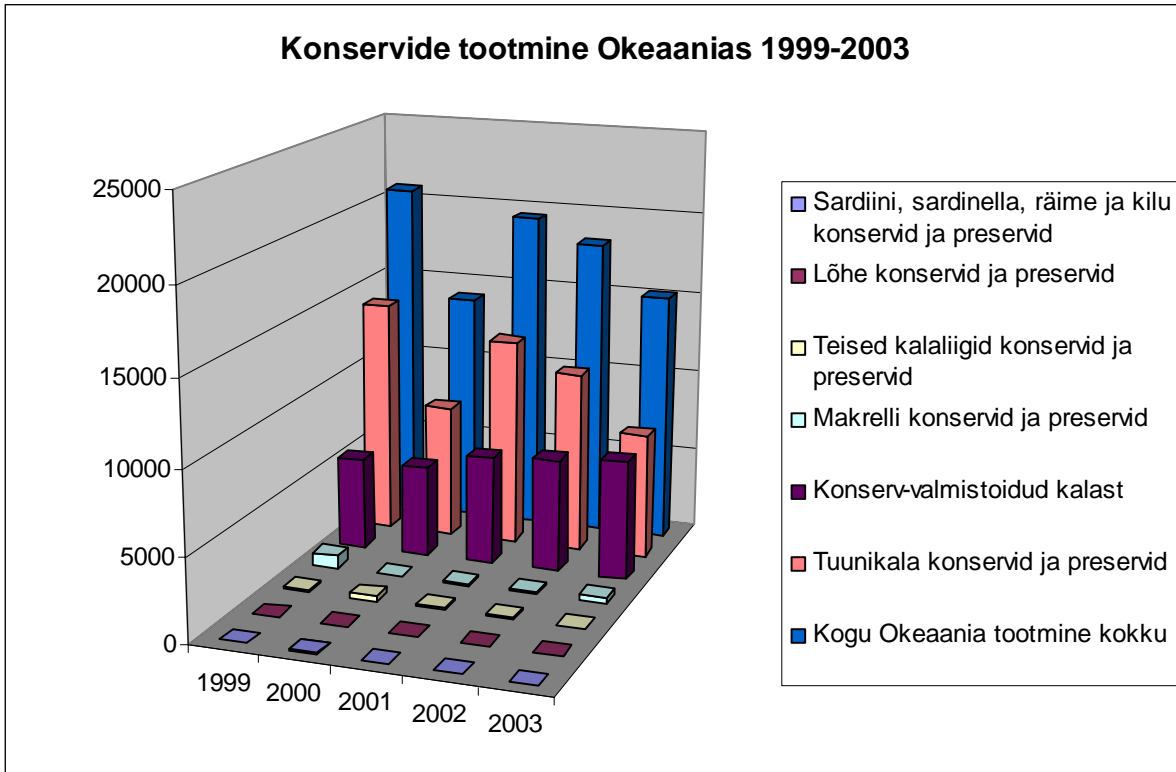


Kalakonservide ja –preservide tootmine on Euroopas kaks korda madalam kui tarbimine. Kogu Euroopa kalakonservide toodang ei ole nii selgelt diferentseeritud kui teiste piirkondade toodangud. Euroopas toodetakse suhteliselt võrdsetes kogustes: tuunikaladest; teistest kalaliikidest valmistatud ja kaladest konservvalmistoidu vahemikus 19 % kuni 25 %.

12 % ja 16 % piirimaile jääb heeringatest ning sardiinidest, sardinelladest, räimest ja kilust valmistatud konservide osakaal kogu konservkalatoodete sortimendist. Euroopas näitas, vaadeldud perioodil, konservkalatoodete tootmine kasvu 7,6 %. Kuivõrd tänase päeva seisuga on kalatoodete tarbimine Euroopas muutunud veelgi populaarsemaks, on kindlasti kasvanud ka kalakonservide ja –preservide tarbimine. Euroopas läbilöögivõimelised tooted peavad olema: stabiilse kvaliteediga, suhteliselt pika säilivusajaga ja ei tohi olla suuri kõikumisi tarnetes. Euroopa tarbijad tervikuna on altimad uute toodete omaksvõtmisel, kui toode on maitsev, näeb välja apetiitne ning on pakendatud piirkonnale sobivasse pakendisse. Euroopa teatud piirkondades on olemas tarbimisharjumus räime ja kilu analoogsete kalaliikide tarvitamiseks,

mis omakorda lihtsustab turule sisenemist. Euroopa tarbija ootab tootelt lisaväärtust, seega on vajalik räime- ja kilutoodete tootearendus.

*Graafik 6*



Okeaanias toodetakse kalakonserve ja -preserve 4,5 korda vähem kui tarvitatakse. Okeaanias toodetakse kalakonserve ja -preserve kõige vähem, moodustades vaid 0,3 % kogu maailma kalakonservide toodangust. Kõige suurema osa kalakonservide toodangust moodustavad tuunikaladest valmistatud tooted, olles umbes 50 % kogu kalakonservide toodangust. Vaadeldaval ajavahemikul on tublisti tõusnud ka kaladest konservvalmistoidud, mis moodustavad 47 % kogu kalakonservide toodangust. Okeaanias kalakonservide ja -preservide tarbimine on väga madal ja piirkonnaspetsiifiline. Tarbijad on suhteliselt konservatiivsed, vahemaa Euroopaga on pikk ja elatustase ei ole väga kõrge, seetõttu ei ole turule sisenemine majanduslikult perspektiivikas.

**Kokkuvõte:**

- Kalakonserve ja –preserve tarbitakse kõige rohkem Euroopas, umbes 2,8 miljonit tonni konservi aastas.
- Aasias on kõige suurem kalakonservide ja –preservide tootmispiirkond, seal toodetakse ligi kolm miljonit tonni kalakonserve ja –preserve aastas.
- Kalakonservide ja –preservide tarbimine jälgib ülemaailmselt ühesugust trendi - tsükliliselt suurenedes ja vähenedes paari kuni viie protsendi võrra.
- Euroopas on kalakonservide ja –preservide tarbimine kasvanud 4,6 %.
- Kalakonservide ja –preservide tootmine on Euroopas kaks korda madalam kui tarbimine.
- Ameerikas tarbitakse 1,7 korda rohkem kalakonserve ja -preserve kui ise toodetakse.
- Ameerika kalakonservide ja –preservide tootmine näitab langustrendi, olles vähenenud 1999.aastast 2003.aastani 14 %.
- Aafrikas toodetakse rohkem kalakonserve ja -preserve kui ise tarbitakse.
- Okeaanias toodetakse kalakonserve ja –preserve 4,5 korda vähem kui tarvitatakse.
- Euroopas läbilöögivõimelised tooted peavad olema: stabiilse kvaliteediga, suhteliselt pika säilivusajaga ja ei tohi olla suuri kõikumisi tarnetes.
- Ameerikasse on võimalik eksportida kalakonservidest niššitooteid.
- Aasia, Aafrika ja Okeania ei sobi ekspordipartneriks, sest on majanduslikult ebastabiilsed ja asuvad erinevas kultuuriruumis.